

УДК УДК 81–115 (111=161.2) (07S.8)

DOI: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.1.2022.263132>

Н. М. Шкворченко

Міжнародний гуманітарний університет, Україна

e-mail: nmshkvorchenko@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7146-7244>

СЕМІОТИЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ТОКСИЧНОСТІ В МЕДІЙНИХ ПРОСТОРАХ США, ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА УКРАЇНИ: МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Abstract

The article attempts to build a multimodal model of toxic political communication and determine common and distinctive features of the semiotization of political toxicity in the media environment of the United States, Great Britain and Ukraine. Toxic political communication is interpreted as a type of interaction characterized by a high degree of aggressive (verbal and/or paraverbal) behavior of various participants in the political discourse, which causes moral harm or discriminates against the opponent based on race, nationality or gender resulting in such politician(s) being perceived and then defined as toxic. The constructed model of toxic political communication takes into account multimodal mechanisms of the discursive expression of toxicity (verbal, paraverbal, extralingual), modes of expanding the toxic effect (direct, indirect, and mediated), mechanisms of perception and image formation of politicians (toxic vs. positive) in the media environment of the respective countries.

We determined that toxicity is manifested in derogatory statements by politicians, which contain insults, name-calling, ridiculing, emotional and inclusive utterances aimed at polarization and causing psychological and/or image damage to participants in the political debate (opponents). Toxic paraverbal co-speech means are divided into prosodic and gestural-mimic forms, which include aggressive, caustic, derogatory, paternalistic, pompous tone of speech, gestures that violate the personal boundaries of the interlocutor, exaggerated facial expressions. Extralingual forms of toxic communication include poster colors, electoral campaign symbols, clothing, rally sites, music, etc., which intensify the damaging effect of actions/utterances of a politician who is defined as toxic in the media.

We found that contrasting forms of the semiotization of political toxicity in the media environment of the United States, Great Britain and Ukraine are determined by the relevant information agendas for each of the countries, for example, racism and intolerance towards migrants (USA), Partygate (Great Britain), *zrada* (betrayal) vs. *peremoha* (victory) (Ukraine) and others. Common to the three linguistic cultures is the aggressive type of politician-speaker, whose utterances/behavior are prone to dramatizing and aimed at causing psychological damage to the opponent's personality through direct or indirect derogatory images accompanied by prosodic, gestural and facial emphases.

Keywords: multimodality, semiotization, toxic language, toxic political communication, verbal, paraverbal, extralingual, United States, Great Britain, Ukraine.

Анотація

У статті здійснено побудову мультимодальної моделі токсичної політичної комунікації та визначено спільні й відмінні риси семіотизації політичної токсичності в медійних середовищах США, Великої Британії та України. Токсична політична комунікація тлумачиться як тип взаємодії, що характеризується високим ступенем агресивної (вербальної та / або паравербальної) поведінки різних учасників політичного дискурсу, яка завдає моральної шкоди або дискримінує опонента за расою, національністю або гендером, унаслідок чого такого політика (політиків) сприймають і потім визначають як токсичного (токсичних). Побудована модель токсичної політичної комунікації враховує мультимодальні механізми дискурсивного вираження токсичності (вербальні, паравербальні, екстралінгвальні), модуси розгортання токсичного ефекту (прямий, непрямий, опосередкований), механізми сприйняття та формування іміджу політика (токсичний vs. позитивний) у медіасередовищах відповідних країн.

Визначено, що до форм омовлення токсичності належать ганьбліві висловлювання політика, які містять образи, обзивання, глузування, емоційні й інклюзивні вислови, що спрямовані на поляризацію і завдання психологічної та / або іміджевої шкоди учасникам політичної дискусії (опонентам). Паравербальні засоби, що супроводжують токсичне висловлювання, поділяємо на просодичні та жестово-мімічні, до яких належить агресивна, уїдлива, принизливо-заступницька, пафосна тональність мовлення, жестикуляція, що порушує особистісні межі співрозмовника, перебільшена міміка. До екстралінгвальних форм токсичної комунікації відносимо кольорову гаму плакату, символіку передвиборчої боротьби, одяг, місце мітингу, підбір музики тощо, що увиразнюють шкідливий ефект дій / висловлювань політика, якого в медіа визначають як токсичного.

Установлено, що контрастні форми семіотизації політичної токсичності в медіасередовищах США, Великої Британії й України визначаються актуальними для кожної з країн інформаційними аджендами, наприклад, расизм і нетерпимість до мігрантів (США), закриті вечірки на Даунінг-стріт (Велика Британія), зрада vs. перемога (Україна) та ін. Спільним для трьох лінгвокультур є агресивний тип політика-мовця, висловлення / поведінка якого мають нахил до інсценування й скеровані на психологічне пошкодження особистості опонента через прямі або опосередковані ганьбліві образи, що супроводжуються просодичними, жестовими та мімічними емфазами.

Ключові слова: мультимодальність, семіотизація, токсична мова / токсичне мовлення, токсична політична комунікація, вербальний, паравербальний, екстралінгвальний, США, Велика Британія, Україна.

Вступ. В умовах формування цифрового суспільства медіатизація стає одним із головних процесів, що торкається різних гуманітарних наук (політології, соціології, комунікативістики, іміджології тощо) і дозволяє говорити про явища медіатизації пропаганди, освіти, політики та суспільства в цілому (Pavlíková et al., 2021; Steffan, 2021). Оскільки політична комунікація сьогодні не може існувати поза медійним форматом – вона власне утворюється в ньому, можемо говорити про таке полідискурсивне утворення, як *медійно-політичний* або *політикомедійний* дискурс, де ЗМІ самостійно конструюють і варіюють актуальні адженди, акцентуючи увагу на певних інформаційних, зокрема токсичних, контентах (Шкворченко, 2021б).

Виконане в статті студіювання механізмів токсичної політичної комунікації та визначення засобів семіотизації полідискурсивного та мультимодального феномена токсичності увиразнюють *актуальність* роботи для досліджень із моделювання мовної комунікації в порівняльному аспекті й мають практичну цінність для визначення методів комунікативного захисту від різних видів вербалізованої токсичності в соціальних мережах (ехокамери, фабрики думок, інформаційні бульбашки) та розпізнавання вкидання “потрібної” токсичної інформації перед виборами (Toxic truths..., 2020). Робота започатковує новий науковий напрям – *семіотика політичної токсичності*, який передбачає мультимодальний аналіз вербального, паравербального та екстралінгвального означення феномена політичної токсичності з позицій медіалінгвістики, політичної дискурсології та порівняльної політичної комунікації (Shkvorchenko et al., 2021).

Мета статті – побудувати мультимодальну модель токсичної політичної комунікації та визначити спільні й відмінні риси семіотизації політичної токсичності в медійних середовищах США, Великої Британії та України. **Мовний корпус** становлять відеозаписи політичних виступів сучасних американських (Donald Trump, Sarah Palin, Hillary Clinton, Nancy Pelosi, Alexandria Ocasio-Cortez, Andrew Cuomo), британських (Nigel Farage, John Bercow, Theresa May, David Cameron, Jeremy Corbyn, Priti Patel) та українських (Петро Порошенко, Олег Ляшко, Ірина Фаріон, Олексій Гончаренко, Гео Лерос) політиків (загальний обсяг відеозапису – 20 годин), висловлювання або вчинки яких визначаються в медіа як токсичні. У роботі використано **мультимодальний підхід**, який включає аудіовізуальний

аналіз, ідентифікаційні та асоціативні експерименти, інструментальну обробку просодичних, жестових і мімічних засобів, що супроводжують вербальні експлікати токсичності в мовленні вказаних політиків й увиразнюють їх.

Виклад основного матеріалу. Токсичність як полідискурсивний та мультимодальний феномен привертає останнім часом увагу дослідників різних гуманітарних галузей. Так, у *психології міжособистісних відносин* виокремлюють такі явища, як: токсична маскулітність, токсична фемінність, токсична атмосфера, токсичні стосунки, підґрунтям яких є нарцисичність, газлайтинг, булінг, а також порушення особистісних та культурно-специфічних меж людини (Glass, 1995).

У *соціально-політичній* сфері токсичність розглядається як певний соціальний спосіб руйнування наявних порядків, колективів у вигляді токсичної шкоди, спрямованої на зміну порядку на одному соціальному рівні й зміцнення нового порядку на іншому, токсичної політики, яка дозволяє процвітати деяким політичним та економічним формам, роблячи їх допустимими, та токсичної поляризації як наслідок дій неадекватної / безрозсудної людини, прикрої події, недоліках у суспільстві (Liboiron et al., 2018, pp. 334-340).

Також однією з визначальних рис сучасної політики є високий рівень токсичності в *онлайн-комунікації*, де політичні випадки, ненормативна лексика та використання закликів, спрямованих на негативну емоційну реакцію (гнів, страх) адресата, стали звичайним явищем (Hate speech... 2022). Поява політичних фігур із суперечливим і жорсткішим модусом поведінки (Дональд Трамп / США, Жаїр Болсонару / Бразилія, Родріго Дутерте / Філіппіни) збігається з розширенням поляризації в електораті, накладеним на традиційні розшарування в суспільстві (Coleman, 2021). Крім простих розбіжностей, політичні розбіжності все частіше містять афективний складник, який маніфестується через глибоку ворожість і огиду до опонентів, унаслідок чого в політичних дискусіях в інтернеті поширені грубість і використання токсичних висловів (англ. *toxic language*) (Hiaeshutter & Hawkins, 2022; Haina, 2021).

Токсичні або грубі, невічливі вислови (англ. *uncivil language*) в повідомленнях та коментарях часто трапляються майже на всіх платформах соціальних мереж (Leite et al., 2020). Крім того, невічливість в інтернеті часто пов'язана з контекстуальними факторами, включаючи цитати статті або тему статті (Coe et al., 2014). Ступінь, у якій онлайн-взаємодія є позитивними або негативними, може додатково залежати від таких чинників, як розмір соціального акаунта та кількість фоловерів (Kim, 2020).

Омовлення токсичності корелює з поняттям "*uncivil language*", яку можна описати як грубу та невічливу мову (Merriam-Webster, s.a.). Водночас токсична мова вважається отруйною, якщо вона використовується з наміром "учинити шкоду іншим" (англ. *to harm others*). Визначення невічливості, а також її наслідків в інтернеті часто різняться залежно від різних досліджень, при цьому, незважаючи на різні теоретичні та методологічні критерії, "неповага до інших" (англ. *disrespect for others*) є загальною темою в наукових дослідженнях вербальних засобів оприявлення токсичності (Kim, 2020; Tirrell, 2017).

Некультурність у соціальних медіа відбивається в невічливості та токсичності комунікантів, які висловлюють неповагу до будь-кого "через використання образливої мови, ненормативної лексики або обзивання, а також расистських, сексистських та ксенофобських термінів" (Kim et al., 2020, p. 924). Загалом невічливі та токсичні форми спілкування можуть сприяти формуванню негативного інформаційно-комунікативного середовища. Одним із таких середовищ, де спостерігається неухильне зростання некультурності, є політичні дискусії у ЗМІ (Gervais, 2014).

При цьому необхідно відзначити, що використання ненормативної лексики в онлайн-спільнотах впливає на зростання кількості користувачів. Так, було встановлено, що в розважальному новинному онлайн-сервісі Reddit токсична мова пов'язана з тим, що коментар отримує більше прямих відповідей (Xia et al., 2020), при цьому токсичні коментарі позитивно пов'язані з більш високою оцінкою користувачів, наприклад, позитивні голоси порівняно з негативними в деяких осередках за інтересами (англ. *subreddits*). Така ситуація може привести до того, що негативний контент буде займати більш впливове або помітне місце в інформаційних мережах в інтернеті (Chipidza, 2021). Експериментальні дані показують, що при розташуванні коментарів у соціальних мережах, які вважаються високотоксичними, учасники зі свого боку з більшою ймовірністю також напишуть токсичні коментарі, при цьому такий зв'язок не було виявлено, коли учасники читали ввічливі коментарі (Kim et al., 2020).

У політичній комунікації токсичність тлумачать як тип взаємодії різних учасників політичного дискурсу, що характеризується високим ступенем агресивної вербальної, пара- та (або) невербальної поведінки і дискримінує опонента за ознакою раси, національності, гендера та ін., унаслідок чого такого політика (політиків) сприймають і потім визначають як токсичного (токсичних) (Шкворченко, 2021в, с. 131; Shkvorchenko, 2022, p. 157).

Побудована модель токсичної політичної комунікації враховує в межах адресантно-адресатного ланцюга (1) мультимодальні (семіотизовані) механізми вираження токсичності (вербальні, паравербальні, екстралінгвальні), (2) модуси розгортання токсичного ефекту (прямий, непрямий, опосередкований), (3) механізми сприйняття і формування іміджу політика (токсичний vs. позитивний) у медіасередовищах відповідних країн (див. Рис. 1).

Токсичне висловлення є мультимодальним семіотизованим утворенням, яке має вербальну, паравербальну та екстралінгвальну форми вираження. До вербальних форм омовлення токсичності відносимо ганьбліві висловлювання політика, які містять образи, обзивання, глузування, емоційні та інклюзивні вислови, що скеровані на поляризацію і завдання психологічної та / або іміджевої шкоди учасникам політичної дискусії (опонентам). Паравербальні засоби, які супроводжують токсичне висловлювання, поділяємо на просодичні та жестово-мімічні форми, до яких належать агресивна, уїдлива, принизливо-заступницька, пафосна тональність мовлення, жестикуляція, яка порушує особистісні межі співрозмовника, перебільшена міміка. До екстралінгвальних форм токсичної комунікації відносимо кольорову гаму плакату, символіку передвиборчої боротьби, одяг, місце мітингу, підбір музики та ін., які увиразнюють шкідливий ефект дій / висловлювань політика, якого в медіа визначають як токсичного.

Як ми бачимо на схемі, трансляція мультимодального токсичного висловлення здійснюється від адресанта – політика, який сприймається в медіа як токсичний, до прямого адресата – політичного опонента з метою нанести йому / їй морально-етичну шкоду. Прямий адресат (політичний опонент), який сприймає висловлення на свою адресу як дискредитацію, відчуває моральне пошкодження (“пряма шкода”) й визначає таке висловлення як токсичне. При цьому токсичний ефект може бути скерований також у непрямому та опосередкованому модусах і торкнутися як непрямих опонентів (політики / медіа / соціальні мережі), так і неприсутніх третіх осіб (широка громадськість / благодійні організації / міжнародні спільноти).

Таким чином, імідж політика в медіа та соціальних мережах може формуватися у двох напрямках: 1) токсичному, якщо його ганьбліві висловлювання та / або вчинки завдають моральної шкоди прямому, непрямому та опосередкованому адресатові

(опонентів) й сприймаються ним як токсичні; 2) позитивному, якщо його ганьблivi висловлювання та / або вчинки, які свідчать про здатність свого лідера до боротьби за допомогою мови ворожнечі, імпонують прямому, непрямому та опосередкованому адресатові (пропонентів) й сприймаються ним як позитивні.

Рис. 1. Мультимодальна модель токсичної політичної комунікації

У політичній комунікації ганьблivi висловлення / вчинок у формі агресії, грубості, неввічливості або неповаги набуває ознаки “токсичний” тільки за такими умовами: 1) якщо воно заподіює адресатові різного виду шкоду (наприклад, шкода за ознакою ксенофобії / расизму у висловлюванні Дональда Трампа “Then come back and show us how it is done”) (Шкворченко, 2021а, с. 129); 2) якщо воно має великий негативний публічно медійний ефект, що зачіпає персональні та суспільні коди – ступені свободи, права, гідність особистості тощо і залучає тим самим опосередковано широкі кола суспільства в публічне обговорення (наприклад, реакція Кіра Стамера на ігнорування Борисом Джонсоном антиковідних заходів під час пандемії: “Does the Prime Minister really not understand the damage his behavior is doing to our country?”) (там само, с. 130).

Висновки і перспективи і подальших досліджень. Виконаний мультимодальний аналіз показав, що контрастні форми семіотизації політичної токсичності в медіасередовищах США, Великої Британії й Україні визначаються актуальними для кожної з країн інформаційними аджендами, наприклад, расизм і нетерпимість до мігрантів (США), закриті вечірки на Даунінг-стріт (Велика Британія), зрада vs. перемога (Україна) та ін. При цьому в англійських політичних дискурсах США та Великої Британії токсичними є завжди адженди із соціально-політичною спрямованістю (расизм, сексизм, ксенофобія, права меншин), тоді як в Україні більшість токсичних медійних ефектів визначається національно-патріотичним блоком питань і проблемами державного суверенітету.

Спільним для трьох лінгвокультур є агресивний тип політика-мовця в активному та пасивному модусах, висловлення / поведінка якого мають нахил до інсценування (помах національним прапором, розривання офіційних паперів у конгресі, використання образливих жестів) і скеровані на психологічну шкоду особистості опонента через прямі або опосередковані ганьбліві образи, які супроводжуються просодичними (різка зміна висоти тону, гучності, темпу мовлення), жестовими (імпульсивні рухи рук із вказівним пальцем / кулаком, кивки голови, нахили тіла) та мімічними (скривлений рот, розширені очі) емфазами.

Варто підкреслити, що в міжособистісній комунікації токсична мова не обов'язково повинна бути безпосередньо пов'язана з образою або відверто висловленою ненавистю до співрозмовника. Висловлювання, які імпліцитно хвилюють співрозмовника, чинять на нього тиск або демонструють владу, також можуть отруїти розмову і зробити дискурс неможливим. Тому дослідження персональної токсичності потребує окремих психолінгвістичних методик та експериментів.

Отже, токсичність – це сума негативних проєкцій тільки з боку політичних опонентів та медіа, соціальних мереж, які їх підтримують і які є комунікативним середовищем конструювання токсичного ефекту і формування токсичного іміджу політика у вигляді багаторазових приписувань йому / їй ознаки “токсичний”. Із цієї причини ми розрізняємо такі визначення, як: “токсичний політик” (сталий імідж токсичної особистості: Дональд Трамп “the most toxic person in America”, Ангел Джамбазкі “the face of hate in Bulgaria”, Найжел Фараж “the most dangerous man in Britain”) і “токсичне висловлення / вчинок” (поодинокі висловлення або вчинки, які можуть мати токсичний ефект, наприклад, Ненсі Пелосі (розриває копію промови президента Трампа), Борис Джонсон (нещирі вибачення за вечірки під час пандемії), Гео Лерос (звинувачення в зраді з непристойним жестом у бік президента)).

Дискусивними є питання взаємозв'язку токсичності з іншими “негативними” концептами, наприклад: 1) взаємозв'язок між використанням негативності (песимізму), неввічливості та токсичності політичними діячами (кандидатами, виборними посадовими особами) та суспільством загалом: чи спонукає виборців бути “токсичними”, наприклад, у своїх онлайн-дискусіях та обставина, що політики роблять те саме щодо один до одного; 2) взаємозв'язок наслідків токсичності з настроями в суспільстві (цинізм, відсутність довіри, афективна поляризація), поведінкою виборців та політичного естеблішменту в соціальних мережах; 3) взаємозв'язок контекстуальних спонукальних факторів (драйверів) песимізму, неввічливості та токсичності в політиків та широкого загалу в часі та просторі з використанням порівняльного підходу в межах англо-української мовної паралелі (США, Велика Британія, Україна).

Перспектива проведеного дослідження полягає в розробці методики діагностики мовної поведінки токсичної особистості як носія узагальнених групових лінгвосеміотичних рис, які потрібні для аналізу мовних та іміджевих компетенцій політиків у період електоральної боротьби в мовах / лінгвокультурах різного типу спорідненості. Мультимодальний аналіз токсичного іміджу політика в різних лінгвокультурах / мас-медіях повинен враховувати поведінку політиків як опініон-лідерів та широту охоплення цільової аудиторії, на яку поширюється ефект від його токсичної поведінки / риторики, наприклад, на одну людину, групу людей, ширшу спільноту. При цьому види пошкоджень унаслідок візуалізації медійного токсичного ефекту можуть торкатися як психологічних станів адресата, так і його гендерних, вікових та професійних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

- Шкворченко, Н. (2021а). Лінгводискурсивна модель токсичної політичної комунікації в медіасередовищах США, Великої Британії й України. *Актуальні питання іноземної філології*, 14, 125-133.
- Шкворченко, Н. (2021б). Токсичные информационные контенты в политической коммуникации США, Великобритании и Украины. *Knowledge, Education, Law, Management*, 3(39) 2, 121-126.
- Шкворченко, Н. М. (2021в). Токсичний політичний дискурс у США й Україні: когнітивно-дискурсивні контрасти. *Записки з романо-германської філології*, 1(46), 127-134.
- Chipidza, W. (2021). The effect of toxicity on COVID-19 news network formation in political subcommunities on Reddit: an affiliation network approach. *International Journal of Information Management*, 61, 102397. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2021.102397>
- Coe, K., Kenski, K., & Rains, S. A. (2014). Online and uncivil? Patterns and determinants of incivility in newspaper website comments. *Journal of Communication*, 64(4), 658-679. DOI: <https://doi.org/10.1111/jcom.12104>
- Coleman, P. T. (2021). *The way out: how to overcome toxic polarization*. New York, NY: Columbia University Press.
- Gervais, B. T. (2014). Following the news? Reception of uncivil partisan media and the use of incivility in political expression. *Political Communication*, 31(4), 564-583. DOI: <https://doi.org/10.1080/10584609.2013.852640>
- Glass, L. (1995). *Toxic people: 10 ways of dealing with people who make your life miserable*. NY: Simon & Schuster.
- Haina, B. (2021). The language of outrage: defining and communicating outrage and incivility via social media during the charlottesville protests. *The Journal of Social Media in Society*, 10(2), 58-75. <https://www.thejsms.org/index.php/JSMS/article/view/733/543>
- Hate speech and polarization in participatory society*. (2022). Pérez-Escobar, M., & Noguera-Vivo, J. M. (Eds.). (1st ed.). London, UK: Routledge. Taylor and Francis.
- Hiaeshutter, D.-R., & Hawkins, I. (2022). The language of extremism on social media: an examination of posts, comments, and themes on Reddit. *Frontiers in Political Science*. 4. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpos.2022.805008>
- Kim, B. (2020). Effects of social grooming on incivility in COVID-19. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 23(8), 519-525. DOI: <https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0201>

- Kim, J. W., Guess, A., Nyhan, B., & Reifler, J. (2020). The distorting prism of social media: how self-selection and exposure to incivility fuel online comment toxicity. *Journal of Communication*, 71(6), 922-946. DOI: <https://doi.org/10.1093/joc/jqab034>
- Leite, J. A., Silva, D. F., Bontcheva, K., & Scarton, C. (2020). Toxic language detection in social media for brazilian portuguese: new dataset and multilingual analysis. *arXiv preprint arXiv: 2010.04543*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2010.04543>
- Liboiron, M., Tironi, M., & Calvillo, N. (2018). Toxic politics: Acting in a permanently polluted world. *Social Studies of Science*, 48(3), 331-349. DOI: <https://doi.org/10.1177/0306312718783087>
- Merriam-Webster Online Dictionary. (s.a.). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/uncivil>
- Pavlíková, M., Šenkýřová, B., & Drmola, J. (2021). Propaganda and Disinformation Go Online. In: Gregor, M., Mlejnková, P. (Eds.), *Challenging online propaganda and disinformation in the 21st century* (pp. 43-74). DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-58624-9_2
- Shkvorchenko, N., Cherniaieva, I., & Petlyuchenko, N. (2021). Linguistic approaches and modern communication technologies in political discourses in Europe and the USA (contrastive aspect). *Cuestiones Políticas*, 39(70), 821-837. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.49>
- Shkvorchenko, N. (2022). How politicians become toxic: expression of toxicity in utterance & action & gesture. *Proceedings of 2nd International Antalya Scientific Research and Innovative Studies Conference*, March 17-21, 2022, Antalya, Turkey, 156-158.
- Steffan, D. (2021). *Visual politics: investigating the visual communication strategies of political parties and candidates from a longitudinal and comparative perspective*. Baden-Baden: Nomos.
- Tirrell, L. (2017). Toxic speech: toward an epidemiology of discursive harm. *Philosophical Topics*, 45(2), 139-162.
- Toxic truths: Environmental justice and citizen science in a post-truth age*. (2020). Davies, T., & Mah, A. (Eds.). Manchester: Manchester University Press.
- Xia, Y., Zhu, H., Lu, T., Zhang, P., & Gu, N. (2020). Exploring antecedents and consequences of toxicity in online discussions: a case study on Reddit. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 4(CSCW2), 1-23. DOI: <https://doi.org/10.1145/3415179>

REFERENCES

- Shkvorchenko, N. (2021a). Lingvodyskursivna model' toksychnoi politychnoi komunikacii v mediaseredovyshhah SSHa, Velykoï Brytaniï j Ukraïny. *Aktual'ni pytannja inozemnoi filolohii*, 14, 125-133.
- Shkvorchenko, N. (2021b). Toksichnye informacionnye kontenty v politicheskoi kommunikacii SSHa, Velikobritanii i Ukrainy. *Knowledge, Education, Law, Management*, 3(39) 2, 121-126.
- Shkvorchenko, N. M. (2021v). Toksychnyj politychnyj dyskurs u SSHa j Ukraïni: kohnityvno-dyskursyvni kontrasty. *Zapysky z romano-hermans'koï filolohii*, 1(46), 127-134.
- Chipidza, W. (2021). The effect of toxicity on COVID-19 news network formation in political subcommunities on Reddit: an affiliation network approach. *International Journal of Information Management*, 61, 102397. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2021.102397>

- Coe, K., Kenski, K., & Rains, S. A. (2014). Online and uncivil? Patterns and determinants of incivility in newspaper website comments. *Journal of Communication*, 64(4), 658-679. DOI: <https://doi.org/10.1111/jcom.12104>
- Coleman, P. T. (2021). *The way out: how to overcome toxic polarization*. New York, NY: Columbia University Press.
- Gervais, B. T. (2014). Following the news? Reception of uncivil partisan media and the use of incivility in political expression. *Political Communication*, 31(4), 564-583. DOI: <https://doi.org/10.1080/10584609.2013.852640>
- Glass, L. (1995). *Toxic people: 10 ways of dealing with people who make your life miserable*. NY: Simon & Schuster.
- Haina, B. (2021). The language of outrage: defining and communicating outrage and incivility via social media during the charlottesville protests. *The Journal of Social Media in Society*, 10(2), 58-75. <https://www.thejsms.org/index.php/JSMS/article/view/733/543>
- Hate speech and polarization in participatory society*. (2022). Pérez-Escobar, M., & Noguera-Vivo, J. M. (Eds.). (1st ed.). London, UK: Routledge. Taylor and Francis.
- Hiaeshutter, D.-R., & Hawkins, I. (2022). The language of extremism on social media: an examination of posts, comments, and themes on Reddit. *Frontiers in Political Science*. 4. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpos.2022.805008>
- Kim, B. (2020). Effects of social grooming on incivility in COVID-19. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 23(8), 519-525. DOI: <https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0201>
- Kim, J. W., Guess, A., Nyhan, B., & Reifler, J. (2020). The distorting prism of social media: how self-selection and exposure to incivility fuel online comment toxicity. *Journal of Communication*, 71(6), 922-946. DOI: <https://doi.org/10.1093/joc/jqab034>
- Leite, J. A., Silva, D. F., Bontcheva, K., & Scarton, C. (2020). Toxic language detection in social media for brazilian portuguese: new dataset and multilingual analysis. *arXiv preprint arXiv: 2010.04543*. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2010.04543>
- Liboiron, M., Tironi, M., & Calvillo, N. (2018). Toxic politics: Acting in a permanently polluted world. *Social Studies of Science*, 48(3), 331-349. DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0306312718783087>
- Merriam-Webster Online Dictionary. (s.a.). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/uncivil>
- Pavliková, M., Šenkýřová, B., & Drmola, J. (2021). Propaganda and Disinformation Go Online. In: Gregor, M., Mlejnková, P. (Eds.), *Challenging online propaganda and disinformation in the 21st century* (pp. 43-74). DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-58624-9_2
- Shkvorchenko, N., Cherniaieva, I., & Petlyuchenko, N. (2021). Linguistic approaches and modern communication technologies in political discourses in Europe and the USA (contrastive aspect). *Cuestiones Políticas*, 39(70), 821-837. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3970.49>
- Shkvorchenko, N. (2022). How politicians become toxic: expression of toxicity in utterance & action & gesture. *Proceedings of 2nd International Antalya Scientific Research and Innovative Studies Conference*, March 17-21, 2022, Antalya, Turkey, 156-158.
- Steffan, D. (2021). *Visual politics: investigating the visual communication strategies of political parties and candidates from a longitudinal and comparative perspective*. Baden-Baden: Nomos.
- Tirrell, L. (2017). Toxic speech: toward an epidemiology of discursive harm. *Philosophical Topics*, 45(2), 139-162.

Toxic truths: Environmental justice and citizen science in a post-truth age. (2020). Davies, T., & Mah, A. (Eds.). Manchester: Manchester University Press.
Xia, Y., Zhu, H., Lu, T., Zhang, P., & Gu, N. (2020). Exploring antecedents and consequences of toxicity in online discussions: a case study on Reddit. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*, 4(CSCW2), 1-23. DOI: <https://doi.org/10.1145/3415179>

Дата надходження до редакції 01.06.2022
Ухвалено до друку 16.06.2022

Відомості про автора

<p>Шкворченко Наталія Миколаївна,</p> <p>кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов, Міжнародний гуманітарний університет, Одеса e-mail: nmshkvorchenko@gmail.com)</p>		<p>Сфера наукових інтересів:</p> <p>політична дискурсологія, порівняльна політична комунікація, медіалінгвістика, експериментальна фонетика</p>
---	---	--